

Zobacz zmiany

rpo.podkarpackie.pl

Biuletyn informacyjny Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

1(10)/2018
egzemplarz bezpłatny
ISSN 2450-3649

Spokojna matka, bezpieczne dziecko

Uczciwa konkurencja • Lepsze jutro

- 4 AKTUALNOŚCI**
Wspólny Plan Działania • Przedsiębiorcze Podkarpackie • Szukasz pracy? Pomożemy Ci ją znaleźć!
- 6 ROZMOWA NUMERU – Inwestycje zgodne z potrzebami regionu**
Rozmowa z Mariolą Zajdel-Ostrowską, zastępcą dyrektora Departamentu Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej w UMWP
- 8 DOBRE PRAKTYKI – Technologia służy zdrowiu**
Podkarpacki System Informacji Medycznej to innowacyjne rozwiązanie, dzięki któremu pacjent może umówić się na wizytę przez internet
- 12 DOBRE PRAKTYKI – Spokojna matka, bezpieczne dziecko**
Opieka zdrowotna wymaga ciągłych nakładów finansowych, dlatego w RPO WP na inwestycje szpitalne zarezerwowano aż 320 mln zł
- 16 FUNDUSZE NA ZDROWIE – Popracujmy nad zdrowiem**
Mieszkańcy Podkarpacia w ramach trwających właśnie programów profilaktycznych mogą bezpłatnie przebadać się pod kątem nowotworów
- 19 EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY – Lepsze jutro**
Środki z działania 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych* można było wykorzystać na tworzenie lub doposażenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego
- 22 EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY – Dla rodziny**
W 2017 r. podpisano 17 umów o dofinansowanie przedsięwzięć wspierających opiekę nad dziećmi
- 26 EKSPERT PODPOWIADA – Uczciwa konkurencja**
Jakich procedur trzeba przestrzegać, zamawiając usługi, dostawy czy roboty budowlane?
- 28 PORADY DLA BENEFICJENTA – Koncentrujemy się na przyszłości**
Rozmowa z Rozalią Mazur, rzecznikiem Funduszy Europejskich
- 30 ROZRYWKA – Quiz**
Co wiesz o Funduszach Europejskich? Sprawdź swoją wiedzę
- 31 HARMONOGRAM**
Informacja o naborach wniosków zaplanowanych w II kwartale 2018 r.

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym
al. Ł. Ciepłińskiego 4, 35-010 Rzeszów
tel. +48 17 747 67 05
faks +48 17 747 67 39
e-mail: drp@podkarpackie.pl, info.rpo@podkarpackie.pl
www.rpo.podkarpackie.pl
www.facebook.com/zmieniamypodkarpackiezrpo

W tym wydaniu foto: archiwum UMWP w Rzeszowie,
Maciej Rałowski/rałowski.pl, Stock Chroma

Realizacja:

Smartlink Sp. z o.o.
ul. Wieniawskiego 5/9, 61-712 Poznań
tel. +48 61 849 90 40
e-mail: biuro@smartlink.pl
www.smartlink.pl

Redakcja i koordynacja: Iwona Gutowska
Korekta: Agata Rokita
Projekt, infografiki i skład: Maciej Pachowicz
Współpraca: Joanna Skrzypek (UMWP)
Fotografia na okładce: Maciej Rałowski/rałowski.pl

Wyższa jakość i profilaktyka

W ramach RPO WP 2007-2013 zrealizowaliśmy w obszarze zdrowia 40 projektów na łączną kwotę ponad 248 mln zł, z czego dofinansowanie unijne wyniosło prawie 137 mln zł. Zmodernizowanych zostało 28 zakładów opieki zdrowotnej, a dzięki zakupionemu sprzętowi udało się przeprowadzić ponad 480 tys. specjalistycznych badań medycznych. Z efektów realizacji projektów skorzystało już 363 582 pacjentów. I choć liczby te mogą robić wrażenie, skala potrzeb nadal jest ogromna.

Właściwy system opieki zdrowotnej wymaga odpowiedniej bazy infrastrukturalnej podnoszącej dostępność i poziom specjalistycznych usług medycznych. Dlatego Zarząd Województwa Podkarpackiego na ochronę zdrowia przeznaczył ze środków europejskich jedną z najwyższych alokacji w obecnym Regionalnym Programie. W 2017 r. w ramach poddziałania 6.2.1 *Infrastruktura ochrony zdrowia* przekazano 19 szpitalom powiatowym ponad 160,3 mln zł. Przypomnę, że w ramach tego poddziałania w trybie pozakonkursowym wyłonione zostały też cztery projekty realizowane przez szpitale wojewódzkie na łączną kwotę dofinansowania prawie 90 mln zł. Ponadto dwa projekty są jeszcze w fazie przygotowań do wdrożenia. Mam nadzieję, że środki te, połączone z wygospodarowywaniem wkładów własnych samorządów lokalnych, oraz środki z budżetu państwa przyczynią się do poprawy standardów leczenia mieszkańców naszego regionu.

W starzejącej się Europie dłuższa aktywność zawodowa może w znaczący sposób wpływać na wzrost gospodarczy. Dlatego zachęcamy do udziału w programach profilaktycznych. Warto się badać, bo to najtańsza i najskuteczniejsza forma ochrony zdrowia. Mieszkańcy Podkarpacia mogą skorzystać z darmowych badań w ramach działania 7.6 *Programy profilaktyczne i zdrowotne w regionie* (więcej w artykule „Popracujmy nad zdrowiem”). Nie mniej ważna jest aktywizacja zawodowa i społeczna osób, które utraciły sprawność organizmu. Dzięki środkom zapisanym w działaniu 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych* możliwe jest tworzenie i doposażenie istniejących wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego. Wartość projektów wyłonionych w konkursie ogłoszonym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w 2016 r. wynosi 14,5 mln zł.

Placówki medyczne korzystają także ze środków samorządu wojewódzkiego i wsparcia z budżetu państwa. Dzięki temu możliwy był m.in. zakup nowoczesnej aparatury o wartości 6,5 mln zł do Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 2 w Rzeszowie. Z kolei Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1 w Rzeszowie pozyskał niemal 22 mln zł z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Kwota ta przeznaczona będzie na zakup wysokospecjalistycznego sprzętu służącego leczeniu chorób nowotworowych.

Mam nadzieję, że środki na ochronę zdrowia wykorzystamy w całości, zgodnie z ich przeznaczeniem i uzasadnionymi potrzebami.

Zapraszam do lektury.

Władysław Ortyl
Marszałek Województwa Podkarpackiego

Biuletyn w wersji mobilnej dostępny jest pod adresami:
rpo.podkarpackie.pl oraz **http://online.smartlink.pl/zobacz-zmiany-01-2018/**

Można go również obejrzeć, skanując zamieszczony obok kod.

Wspólny Plan Działania

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie we współpracy z 21 powiatowymi urzędami pracy z województwa podkarpackiego będzie realizować od kwietnia 2018 r. do grudnia 2020 r. pilotażowy program JAP (Joint Action Plan), czyli Wspólny Plan Działania. Wsparcie Komisji Europejskiej kierowane jest do osób młodych mieszkających w regionach, w których stopa bezrobocia wśród młodzieży przekroczyła 25%. Na Podkarpaciu według danych Eurostatu na koniec 2016 r. bezrobocie wśród osób w wieku 15-24 lat wynosiło 31,6% i było najwyższe w Polsce. Efektem działań aktywizacyjnych prowadzonych przez powiatowe urzędy pracy w ramach JAP ma być znalezienie pracy przez ok. 13 tys. osób do 29. roku życia, które nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą. Na ten cel KE przeznaczyła 149,7 mln zł.

Przedsiębiorcze Podkarpackie

Prowadzisz działalność gospodarczą na terenie województwa podkarpackiego i masz trudności z pozyskaniem dotacji lub kredytu bankowego na rozwój swojej firmy? Jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo możesz skorzystać z pożyczek udzielanych na preferencyjnych zasadach ze środków przekazanych trzem wybranym pośrednikom finansowym (Agencji Rozwoju Regionalnego „MARR” SA w Mielcu, ECDF SA oraz Lubelskiej Fundacji Rozwoju) przez Bank Gospodarstwa Krajowego w związku z realizacją umowy „Instrument Finansowy – Pożyczka Standardowa” w ramach RPO WP na lata 2014-2020. Wyróżnikiem tej formy wsparcia jest brak restrykcyjnych obostrzeń związanych z udostępnieniem i obsługą pożyczki, oprocentowanie na warunkach korzystniejszych niż rynkowe, tj. **1,85%**, okres spłaty do 60 miesięcy oraz karencja w spłacie nawet do 6 miesięcy. Maksymalna wysokość pożyczki to **300 tys. zł**. Pieniądze można przeznaczyć na:

- zakup środków trwałych (maszyn i urządzeń, samochodów dostawczych, busów, sprzętu specjalistycznego lub oprogramowania IT)
- środki obrotowe związane z rozwojem przedsiębiorstwa, wprowadzeniem nowego produktu na rynek
- inwestycje, które zwiększą skalę działalności (np. otwarcie nowej lokalizacji firmy).

przedsiębiorcze podkarpackie

Szukasz pracy? Pomozemy Ci ją znaleźć!

Setki rozmów kwalifikacyjnych, z których wiele zakończyło się podpisaniem wymarzonej umowy o pracę – tak w skrócie można opisać efekty dotychczasowych dwóch edycji wydarzenia „Wystartuj z nami – Czas na Fundusze Europejskie”. Tegoroczna impreza odbędzie się 26 kwietnia w Zespole Szkół Mechanicznych przy ul. Hetmańskiej w Rzeszowie.

Do udziału w niej zachęcamy młode osoby bez pracy, a także świeżo upieczonych absolwentów szkół wyższych specjalizujących się w zawodach technicznych. Mile widziani są również uczniowie szkół średnich, którzy już planują swoją karierę zawodową.

Porozmawiają, przeszkolą, poinstruują

W trakcie tego wydarzenia uczestniczące w nim firmy będą prowadzić rekrutację na stanowiska pracy, o których wcześniej pojawi się informacja na specjalnym portalu wystartujz nami.nakiedy.pl. Można nie tylko przynieść swoje CV i ubiegać się o pracę, ale też zapoznać się z ofertą firmy, która tego dnia zaprezentuje się na stoisku promocyjnym. Chętni mogą wziąć udział w warsztatach (m.in. z pisania CV i listu motywacyjnego), pogadance o trwających obecnie projektach unijnych mających na celu rozwijanie i podnoszenie kompetencji zawodowych. Odbędzie się również szereg wykładów, które mają pomóc młodym ludziom odnaleźć się na rynku pracy, w tym m.in. o tym, gdzie i na jakich zasadach można sięgnąć po Fundusze Europejskie, jeśli chce się otworzyć swój własny biznes.

Organizatora wydarzenia, którym jest Linetech Aircraft Maintenance, wspiera Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego. Udział w spotkaniu jest bezpłatny, jednak obowiązuje wcześniejsza rejestracja na portalu wystartujz nami.nakiedy.pl. Więcej informacji o wydarzeniu znajduje się również na stronie www.rpo.podkarpackie.pl.

Sylwia Tęcza
Oddział komunikacji i promocji RPO WP

Inwestycje zgodne z potrzebami regionu

Zarząd Województwa zaplanował na ochronę zdrowia jedną z najwyższych alokacji w ramach obecnego RPO WP. Podkarpacka służba zdrowia otrzyma w najbliższych latach „zastrzyk” w wysokości 540 mln zł – mówi Mariola Zajdel-Ostrowska, zastępca dyrektora Departamentu Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej w UMWP w Rzeszowie.

Potrzeby służby zdrowia są ogromne, a budżet na inwestycje ograniczony, dlatego trzeba dokonać czasem trudnych wyborów i wyznaczyć cele uzasadnione i możliwe do zrealizowania. Na co postawiło województwo podkarpackie?

Skupiamy się na modernizacji bloków operacyjnych w szpitalach wojewódzkich oraz powiatowych o wielospecjalistycznym charakterze, a także oddziałów intensywnej terapii. Ma to zapewnić równy dostęp do świadczeń medycznych oraz przynieść zdecydowaną poprawę bezpieczeństwa pacjentów.

Kolejny ważny cel, który sobie wyznaczaliśmy, to unowocześnienie bazy leczenia onkologicznego i podniesienie jakości świadczeń medycznych w tym obszarze. Choroby onkologiczne są drugą grupą chorób śmiertelnych w naszym regionie, dlatego by osiągnąć poziom świadczeń medycznych zbliżony do europejskiego, wprowadzamy do szpitali najnowszy sprzęt do diagnostyki oraz realizujemy duże projekty w Szpitalu w Brzozowie, Szpitalu Wojewódzkim w Tarnobrzegu czy w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim nr 2 w Rzeszowie.

Wspieramy ponadto opiekę nad kobietą w ciąży, niemowlęciem i dzieckiem, zarówno inwestycyjnie – jak chociażby w Podkarpackim Szpitalu Wojewódzkim w Krośnie – jak i profilaktycznie poprzez wojewódzki program polityki

zdrowotnej ukierunkowany na kobiety w ciąży i młode matki zagrożone wykluczeniem społecznym. Planujemy również rozbudowę i wzmocnienie systemu opieki geriatrycznej, wdrożenie opieki koordynowanej i wsparcie roli podstawowej opieki zdrowotnej.

Jakie jest znaczenie Funduszy Europejskich w zaspokajaniu potrzeb zdrowotnych na Podkarpaciu?

Lecznictwo szpitalne w dużej mierze zarządzane jest przez samorządy: wojewódzki i powiatowe. Ze względu na ich ograniczone możliwości finansowe Fundusze Europejskie mają ogromne znaczenie. W ramach obecnego RPO WP Zarząd Województwa zaplanował na ochronę zdrowia jedną z najwyższych alokacji. Dla poddziałania 6.2.1 *Infrastruktura ochrony zdrowia* przewidziano pierwotnie alokację w ramach trybu konkursowego i pozakonkursowego w łącznej wysokości ponad 57,4 mln euro. Obecnie trwają re negocjacje, aby z poddziałania 6.2.2 *Infrastruktura pomocy społecznej* przenieść część środków. Zwiększenie pierwotnej puli pieniędzy przeznaczonych na wsparcie w obszarze ochrony zdrowia da zatem łącznie ponad 71,7 mln euro (wkład UE). Można więc szacunkowo określić, że podkarpacka służba zdrowia otrzyma

w najbliższych latach „zastrzyk” w wysokości ok. 540 mln zł. W tej sumie zawarty jest wkład UE, wkład własny samorządów wnoszony do projektów oraz środki z budżetu państwa.

Jakie projekty inwestycyjne i profilaktyczne należy zaliczyć do flagowych w dziedzinie ochrony zdrowia w obecnej perspektywie?

Ogromne znaczenie dla rozwoju opieki zdrowotnej w regionie ma na pewno sześć przedsięwzięć przeprowadzanych w szpitalach wojewódzkich. Cztery z nich są już realizowane, a dwa kolejne są na zaawansowanym etapie przygotowań. W Szpitalu Wojewódzkim im. św. Ojca Pio w Przemyśle powstanie nowy Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej, a istniejący Oddział Kardiologiczny zostanie rozszerzony o Pododdział Kardiologii Inwazyjnej. W Wojewódzkim Szpitalu im. Zofii z Zamoyskich Tarnawskiej w Tarnobrzegu rozbudowujemy Centrum Onkologii o Ośrodek Radioterapii z uwzględnieniem kompleksowej opieki szpitalnej z zakresu onkologii. Kończymy budowę Regionalnego Centrum Południowego Podkarpacia „Kobieta i dziecko” przy Wojewódzkim Szpitalu Podkarpackim im. Jana Pawła II w Krośnie. Prawie 43 mln zł będzie kosztować rozbudowa Kliniki Hematologii oraz Kliniki Nefrologii ze Stacją Dializ Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 1 im. F. Chopina w Rzeszowie. W zmodernizowanej klinice pacjenci będą mieli zapewnioną kompleksową i skoordynowaną opiekę onkologiczną z uwzględnieniem leczenia powikłań oraz odpowiednie warunki hospitalizacji.

W fazie przygotowań do wdrożenia mamy projekt modernizacji bloku operacyjnego wraz z centralną sterylizacją w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim nr 2 w Rzeszowie oraz projekt profilaktyki, diagnostyki i kompleksowego leczenia chorób układu oddechowego ze szczególnym uwzględnieniem chorób nowotworowych w Podkarpackim Centrum Chorób Płuc w Rzeszowie.

Do tego dodajmy inwestycje w szpitalach powiatowych. Podpisaliśmy już umowy z 19 podmiotami leczniczymi. To przede wszystkim przedsięwzięcia polegające na modernizacji i unowocześnieniu bloków operacyjnych. To jeden z najbardziej newralgicznych elementów decydujący w dużej mierze o bezpieczeństwie procesu leczenia i bezpieczeństwie pacjenta. Wsparcie otrzymają szpitale w Leżajsku, Jarosławiu, Dębicy, Mielcu, Sędziszowie Małopolskim, Łańcucie, Rzeszowie, Kolbuszowej, Strzyżowie, Jaśle, Lesku, Przeworsku, Sanoku, Stalowej Woli, Nowej Dębie, Brzozowie. Wszystkie szpitale w ramach projektów znaczące środki przeznaczą również na zakup nowoczesnego wyposażenia i sprzętu medycznego.

W bieżącej perspektywie finansowej wzrosła rola Departamentu Ochrony Zdrowia przy realizacji projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich.

Zdecydowanie tak. Ochrona zdrowia to jeden z najtrudniejszych i najbardziej skomplikowanych obszarów w zakresie wdrażania w ramach RPO i możliwości wydatkowania środków UE. Związane jest to głównie z koniecznością koordynacji działań inwestycyjnych współfinansowanych z RPO WP z zapisami „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe ramy strategiczne”. Policy Paper to pierwszy dokument w skali europejskiej, który w tak dokładny sposób opisuje stan krajowego systemu ochrony zdrowia, jego mocne i słabsze strony. Określa

długofalową wizję rozwoju systemu ochrony zdrowia, a także cele strategiczne oraz narzędzia ich realizacji w latach 2014-2020. Opiera się na wiedzy i doświadczeniu z zakresu epidemiologii, demografii, analizy zasobów oraz prognozowania potrzeb. Zapisy tego dokumentu nakładają też obowiązek bezwzględnej koordynacji działań inwestycyjnych po to, żeby zapobiec nakładaniu się zadań, zapewnić efektywność kosztową oraz precyzyjnie dostosować interwencję do zidentyfikowanych na poziomie kraju i poszczególnych regionów map potrzeb zdrowotnych. Nie możemy zatem wydawać środków europejskich niezgodnie z kierunkami opisanymi w tym dokumencie. W perspektywie finansowej 2014-2020 na obszar zdrowia przeznaczono ze środków europejskich 12 mld zł – warto wykorzystać je w całości, zgodnie z ich przeznaczeniem i uzasadnionymi potrzebami.

Na jakie projekty kładziony jest większy nacisk – na inwestycje w infrastrukturę czy działania profilaktyczne?

Staramy się, by wsparcie sfery ochrony zdrowia miało charakter zrównoważony. Aby działaniom inwestycyjnym towarzyszyło równie intensywne wsparcie sfery usług zdrowotnych i szeroko rozumianej profilaktyki. Na ten cel zapisano środki w ramach działań 7.6 *Programy profilaktyczne i zdrowotne w regionie* oraz 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych*.

W RAMACH OBECNEGO RPO WP ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ZAPLANOWAŁ NA OCHRONĘ ZDROWIA JEDNĄ Z NAJWYŻSZYCH ALOKACJI

Jaki jest potencjał województwa w obszarze uzdrowisk i jakie są plany rozwoju?

Na Podkarpaciu zlokalizowanych jest kilka znaczących ośrodków sanatoryjnych, skoncentrowanych w czterech uzdrowiskach: Iwonicz-Zdrój, Rymanów-Zdrój, Polańczyk oraz Horyniec-Zdrój. To istotny potencjał obszarów peryferyjnych. Bez rozwijających się uzdrowisk rola gmin Horyniec-Zdrój, Iwonicz-Zdrój i Rymanów-Zdrój może ulec marginalizacji. Chcąc zatem skutecznie konkurować na krajowym rynku, muszą one zadbać nie tylko o atrakcyjną ofertę usług leczniczych i zdrowotnych, ale równocześnie o infrastrukturę obiektów i miejscowości kuracyjnej i jej sąsiedztwa.

W ramach RPO WP ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego planowane są działania dla osób zatrudnionych w uzdrowiskach. Kadra medyczna, jak i personel pozamedyczny obsługujący sanatoria będą mogli doskonalić umiejętności, kwalifikacje, podnieść jakość świadczonych usług itd. Wszystko to w trosce o pacjentów i turystów.

Rozmawiał Andrzej Szoszkiewicz

Technologia służy zdrowiu

W połowie lutego ruszyła regionalna kampania promująca e-usługi w służbie zdrowia. Plakaty, ulotki i banery reklamowe mają jeden cel – zachęcić mieszkańców Podkarpacia do zarejestrowania się w Podkarpackim Systemie Informacji Medycznej (PSIM). To innowacyjne rozwiązanie, dzięki któremu pacjent może umówić się na wizytę przez internet.

E-usługi dla wielu z nas to już codzienność. Przez internet składamy wnioski urzędowe, sprawdzamy szkolne postępy dziecka w cyfrowym dzienniku lekcyjnym, płacimy rachunki, robimy zakupy. Bez wychodzenia z domu i stania w kolejkach. Taką szybką i sprawną obsługę oferuje też podkarpacka służba zdrowia. Prawie 30 placówek medycznych w regionie – w tym szpitale i zakłady opieki zdrowotnej – zapisane są w Podkarpackim Systemie Informacji Medycznej. Na wizytę do pracujących w nich ponad 2 tys. lekarzy pacjent – po zarejestrowaniu się w systemie – może umówić się online, korzystając z komputera czy telefonu.

PSIM – skrót skracający rejestrację

Plakaty i ulotki propagujące e-rejestrację do lekarza znajdują się wszędzie tam, gdzie zwykle pojawiają się pacjenci – w podkarpackich szpitalach, przychodniach, poczekalniach i gabinetach lekarskich. Także w NFZ czy instytucjach samorządowych. Cel jest jeden – dotrzeć do każdego, kto jeszcze nie wie, co oznacza skrót PSIM. A dla pacjenta to ważny skrót – skraca bowiem rejestrację do lekarza. Kampanię informacyjną połączono z edukacją prozdrowotną. Urzędnicy zamierzają dotrzeć do szkół z ulotkami i publikacjami Akademii NFZ dotyczącymi zdrowia, praw małego pacjenta i – oczywiście – zalet PSIM. Przewidują również współpracę z ośrodkami kształcenia nauczycieli i medyczno-sportowymi centrami kształcenia.

Zostań e-pacjentem!

Każdy pacjent z Podkarpacia powinien znać jeden adres: **psim.podkarpackie.pl**. To portal całego systemu. Żeby skorzystać z jego możliwości, trzeba wykonać pierwszy krok – założyć konto pacjenta.

Po założeniu konta pacjent może już korzystać ze wszystkich możliwości, jakie oferuje PSIM. Może się zarejestrować na wizytę bez wychodzenia z domu, a komunikację z placówką prowadzić przez e-mail lub SMS. Ośrodek zdrowia czy szpital, a także wybranego lekarza znajdzie poprzez wyszukiwarkę – intuicyjną i prostą w obsłudze. W grafiku wizyt sam wybiera dzień i godzinę. Może też przejrzeć historię swoich

Jak założyć konto w PSIM?

Wejść na portal PSIM i **założyć konto** pacjenta

psim.podkarpackie.pl

Wypełnij formularz i wyślij go w celu założenia konta/subkonta

Odbierz potwierdzenie założenia konta

Aktywuj konto pacjenta w jednym z podmiotów leczniczych

Korzystaj z wszystkich możliwości konta PSIM

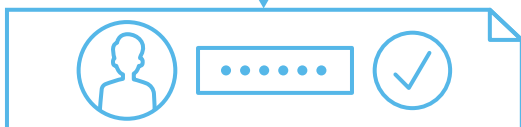

dotychczasowych rejestracji oraz wizyt, a w razie konieczności anulować wizytę. Rodzice mogą utworzyć subkonta swoim dzieciom. W przypadku najmłodszych skrócenie pobytu w poczekalni jest szczególnie wygodne i ważne, zwłaszcza w sezonie grypowym. Proces e-rejestracji oprócz tego, że jest prosty i szybki, ma też inne zalety. Po pierwsze, dzięki prowadzeniu grafików lekarzy wpływa na lepsze wykorzystanie tzw. okienek czasowych. Po drugie, dzięki komunikacji z pacjentem i wiadomościom zwrotnym, w przypadku odwołania wizyty, uwalnia zablokowane zasoby. W ten sposób zyskują i pacjenci, i lekarze.

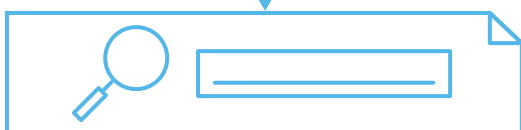
Pod adresem psim.podkarpackie.pl można znaleźć również wiele aktualnych informacji dotyczących regionalnej służby zdrowia. Są też zakładki dotyczące praw pacjenta, udzielenia zgody na udostępnienie danych medycznych czy „Pytania i odpowiedzi”, gdzie można znaleźć wyjaśnienie najczęściej pojawiających się wątpliwości dotyczących korzystania z PSIM.

Zarejestrowanie się do lekarza na portalu PSIM

Wejdź na portal PSIM i **zaloguj się**
na swoje konto pacjenta

Wyszukaj usługę w wyszukiwarce
usług medycznych – określ kryteria:
lekarz, podmiot leczniczy, rodzaj usługi,
preferowany termin

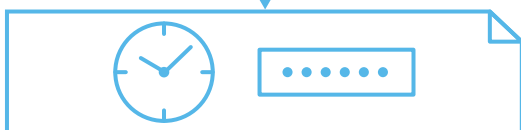
Zarejestruj wizytę – wybierz dostępny
termin w podmiocie leczniczym

Zatwierdź rejestrację i oczekuj
na potwierdzenie jej przyjęcia

Śledź informacje o rejestracji na koncie
pacjenta (Moje dane/Moje wizyty)

Udaj się na wizytę lub **anuluj rejestrację**
z konta pacjenta

psim.podkarpackie.pl

Jak działa PSIM?

Podkarpackie jest prekursorem, jeśli chodzi o e-usługi w obszarze ochrony zdrowia. Rozwiązania wprowadzone w PSIM są innowacyjne, a w momencie wdrażania były też unikatowe w skali kraju. PSIM ma dwupoziomową strukturę – jeden poziom skierowany jest do placówek medycznych i lekarzy, drugi – do pacjentów. I to właśnie głównie z myślą o nich system został uruchomiony. W systemie ochrony zdrowia – także tym cyfrowym – najważniejszy jest pacjent. PSIM ma charakter otwarty i zakłada rozbudowę i stałe dołączanie kolejnych jednostek medycznych. Integrację systemu zapewnia Regionalne Centrum Informacji Medycznej (RCIM). Do RCIM podłączone są systemy lokalne, funkcjonujące u podmiotów medycznych, które do niego przystąpiły. Dane medyczne są gromadzone właśnie bezpośrednio w ich systemach teleinformatycznych, zaś RCIM reguluje udostępnianie tej dokumentacji pomiędzy jednostkami, oczywiście za uprzednią zgodą pacjentów.

System posiada dwa rodzaje użytkowników – wewnętrznych, jakimi są pracownicy placówek medycznych, i zewnętrznych, czyli pacjentów. Pacjenci – poprzez portal internetowy PSIM – mają dostęp do e-informacji o regionalnej służbie zdrowia i e-rejestracji. W przypadku placówek medycznych system spełnia funkcję inteligentnego, cyfrowego sekretariatu – pozwala na gromadzenie, wymianę i zarządzanie danymi oraz dokumentacją medyczną. Personel może tworzyć dokumentację medyczną, a po podpisaniu podpisem kwalifikowanym wykorzystywać w placówkach innych niż własna. Można w ten sposób wyszukiwać dane medyczne ratunkowe, ale też prowadzić monitoring i analizę danych.

Pod szczególną ochroną

Dane medyczne to oczywiście dane wrażliwe i jako takie muszą znajdować się pod szczególną ochroną. Nasza historia medyczna umieszczona w sieci musi być tak samo bezpieczna jak nasze pieniądze w internetowych bankach. Dlatego system spełnia wszelkie najwyższe standardy bezpieczeństwa. Całość wspiera technologia oparta o certyfikaty zabezpieczające komunikację w obrębie systemu czy przepływ danych. I co oczywiste, udostępnienie danych medycznych wymaga wcześniejszej zgody pacjenta.

W wielu polskich placówkach zdrowia pacjent wciąż jeszcze musi osobiście umówić się na wizytę do lekarza. A nim stanie przed okienkiem z napisem „Rejestracja”, nierzadko musi odstać swoje w długiej kolejce. Na Podkarpaciu to już przeszłość – pacjenci mają lekarza na... kliknięcie myszką. Warto z tej cyfrowej możliwości korzystać, bo w tym przypadku nowoczesne technologie wychodzą nam na zdrowie.

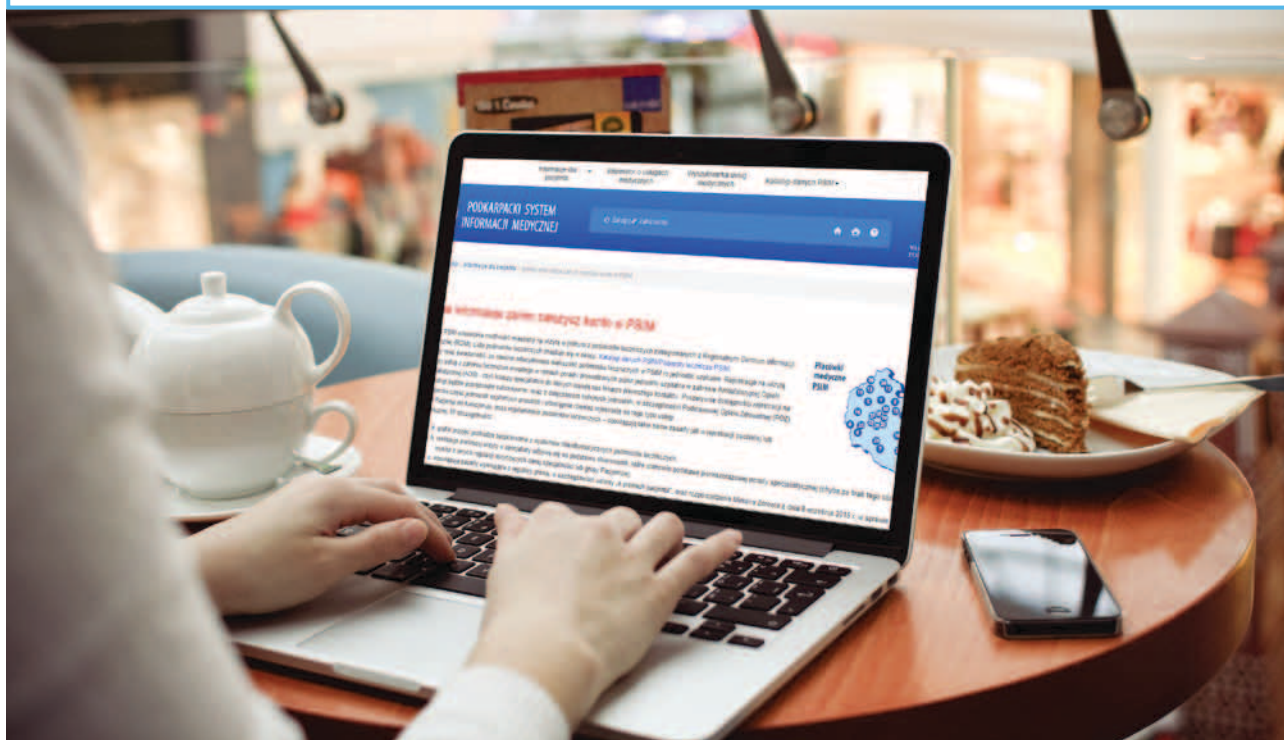
Monika Wierzyńska

PODCZAS REJESTRACJI
KOMUNIKACJA ODBYWA SIĘ
PRZEZ E-MAIL I SMS

PSIM oprócz e-rejestracji i e-informacji oferuje też inne usługi realizowane drogą elektroniczną:

- ▶ **Elektroniczny Rekord Pacjenta** – umożliwia wyszukiwanie i wymianę informacji z indywidualnej Elektronicznej Dokumentacji Medycznej pacjentów pomiędzy placówkami opieki zdrowotnej uczestniczącymi w projekcie. Usługa dostępna jest dla personelu służby zdrowia posiadającego określone uprawnienia.
- ▶ **Elektroniczna Platforma Współpracy ZOZ** – umożliwia przekazywanie elektronicznych zleceń do uczestniczących w projekcie placówek opieki zdrowotnej oraz odbiór wyników tych zleceń. Usługa ta dostępna jest dla personelu medycznego posiadającego określone uprawnienia.
- ▶ **Regionalny Rejestr Danych Ratunkowych** – służy gromadzeniu i udostępnianiu istotnych danych medycznych o pacjentach objętych PSIM z punktu widzenia ratownictwa medycznego. Usługa dostępna jest dla upoważnionych pracowników służby zdrowia i personelu instytucji zajmujących się ratownictwem medycznym.
- ▶ **Elektroniczna Platforma Nadzoru** – zapewnia wymianę informacji pomiędzy jednostkami opieki zdrowotnej a organami je nadzorującymi i koordynującymi politykę zdrowotną w regionie (np. Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego).

Spokojna matka, bezpieczne dziecko

Szybki rozwój medycyny sprawia, że specjalistyczne procedury dostępne są dla coraz większego grona pacjentów. Jeszcze kilka lat temu rezonans magnetyczny czy tomograf komputerowy były urządzeniami, na które mogły sobie pozwolić tylko duże placówki medyczne. Teraz korzysta z nich większość szpitali powiatowych. Opieka zdrowotna wymaga jednak ciągłych nakładów finansowych. Dlatego w RPO WP na inwestycje szpitalne zarezerwowano aż 320 mln zł.

Inwestycja w zdrowie

– Komisja Europejska po przeanalizowaniu inwestycji w ochronie zdrowia realizowanych w poprzedniej perspektywie finansowej stwierdziła, że w Polsce wydawanie środków na ten cel musi być bardziej skoordynowane – wyjaśnia Stanisław Kruczek, członek Zarządu Województwa Podkarpackiego, odpowiedzialny za służbę zdrowia. Powstały więc dwa mechanizmy koordynujące. Pierwszy to komitet sterujący na szczeblu ministerialnym, a drugi na poziomie województwa. To system IOWISZ, który zapewnia racjonalne, czyli zgodne z mapami potrzeb zdrowotnych, wykorzystanie dostępnych dotacji. – Chodzi o to, aby przeprowadzić inwestycje rzeczywiście potrzebne, tak żeby nowe procedury i wykorzystanie sprzętu były potem w pełni finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia – dodaje wicemarszałek Kruczek.

Pieniądze z VI osi priorytetowej „Spójność przestrzenna i społeczna” RPO WP są wydatkowane w dwóch trybach: pozakonkursowym – w przypadku najistotniejszych inwestycji, oraz konkursowym – dla szpitali powiatowych. – Niektóre inwestycje, takie jak np. nowoczesny ośrodek radioterapii w Tarnobrzegu, likwidują „białe plamy” w regionie. W Rzeszowie z kolei powstaje nowoczesny ośrodek hematologii, ponieważ inwestycje w onkologię to jeden z priorytetów regionu – mówi Stanisław Kruczek. W Przemysłu wzmocniona zostanie kardiologia, natomiast na południu regionu stworzono warunki do kompleksowej opieki nad matką i dzieckiem. Realizacja tego projektu powoli dobiega końca. W przypadku szpitali powiatowych najwięcej inwestycji związanych jest z modernizacją bloków operacyjnych i zakupem nowoczesnego sprzętu.

Regionalne Centrum Południowego Podkarpacia „Kobieta i Dziecko” w Krośnie

Na południu regionu brakowało ośrodka, który oferowałby kompleksową opiekę położniczą i pediatryczną. – Projekt „Regionalne Centrum Południowego Podkarpacia Kobieta i Dziecko – wysokospecjalistyczna opieka zdrowotna”, realizowany w ramach poddziałania 6.2.1 *Infrastruktura ochrony zdrowia* w Wojewódzkim Szpitalu Podkarpackim im. Jana Pawła II w Krośnie, diametralnie zmienia sytuację w tym zakresie – uważa Katarzyna Krygowska, zastępca dyrektora szpitala ds. ekonomicznych. Dzięki niemu mieszkańcy tej części województwa będą mieli zagwarantowaną edukację związaną z planowaniem rodziny oraz opiekę okołoporodową nad matką i dzieckiem. Noworodkom z zagrożeniem życia z innych szpitali zostanie zapewniony transport do działającego tu Oddziału Noworodkowego z Pododdziałem Intensywnej Terapii Noworodków lub do szpitali specjalistycznych poza województwem.

Projekt obejmuje też przebudowę i modernizację oddziałów: Ginekologiczno-Położniczego z odcinkiem Patologii Ciąży, Noworodkowego z pododdziałem Intensywnej Terapii Noworodków, Traktu Porodowego wraz z salą cięć cesarskich, a także Dziecięcego. – Nowe oddziały zupełnie nie przypominają tych dawnych, jeszcze z lat 80. Kobiety mogą rodzić w komfortowych warunkach, przy zachowaniu maksimum intymności. Jeżeli chodzi o usytuowanie oddziałów, to pozostały one w starej lokalizacji. Jedynie Oddział Dziecięcy został powiększony poprzez wykorzystanie pomieszczeń po byłym Oddziale Rehabilitacyjnym – dodaje wicedyrektor Krygowska.

Na Oddziale Ginekologiczno-Położniczym wydzielono trzy podstawowe obszary funkcjonalne: ginekologiczny, położniczy oraz patologii ciąży, liczące w sumie 54 łóżka. W lewym skrzydle budynku znajduje się część ginekologiczna z pięcioma salami trzyłożkowymi, jedną dwułożkową i izolatką. Przygotowano też pokoje dla personelu medycznego, gabinety zabiegowe i salę pooperacyjną z punktem nadzoru pielęgniarskiego. W prawym skrzydle budynku zlokalizowano Odcinek Położniczy, do którego wejście prowadzi przez służę. Jednocześnie hospitalizowanych może być tu 20 położnic wraz z dziećmi. Na oddziale wprowadzono spore zmiany – po remoncie pokoje przeznaczone są maksymalnie dla dwóch matek i dwóch noworodków, każdy z łazienką. Dodatkowo wyposażono je w zespół urządzeń umożliwiających mycie i pielęgnację dzieci. Są też ogólnodostępne łazienki, w tym przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Oddział uzupełnia Odcinek Patologii Ciąży z 11 łóżkami: w 5 pokojach 2-osobowych plus izolatka. Jest on bezpośrednio połączony z Traktem Porodowym oraz Oddziałem Położniczym. Drugi z oddziałów wchodzących w skład kompleksu to Oddział Noworodkowy z Pododdziałem Intensywnej Opieki Noworodków, na którym może przebywać jednocześnie 12 noworodków.

Z USŁUG SZPITALA KORZYSTA
ROCZNIE PONAD 1000
RODZĄCYCH KOBIET I 1200
NOWORODKÓW, A 100
NOWORODKÓW Z ZAGROŻENIEM
ŻYCIA PRZEWOŻONYCH JEST
KARETKĄ NEONATOLOGICZNĄ

Duże zmiany wprowadzono także na Trakcie Porodowym. Wobec stale rosnącej popularności porodów rodzinnych zaprojektowany został układ funkcjonalny pomieszczeń, dzięki czemu powstały cztery sale do porodów rodzinnych. Komfortowe pokoje, wyposażone w węzeł sanitarny, zapewniają położnicy, dziecku oraz osobom towarzyszącym wygodę, intymność i kompleksową obsługę. Po zmianach możliwe są porody w pojedynczych salach w obecności osoby towarzyszącej czy kangurowanie noworodka po cesarskim cięciu przez ojca. Powstała też sala dla matek i noworodków do pierwszego miesiąca życia, które z różnych przyczyn muszą być ponownie hospitalizowane. Utworzono również dwie sale przedporodowe dla położnic przyjętych do porodu, dzięki czemu nie będą one trafiać na patologię ciąży. Dodatkowo wydzielono salę poporodową dla położnic po porodach powikłanych oraz pokój resuscytacji noworodka. Dużym udogodnieniem jest utworzenie trzech izb przyjęć: dwóch dla Oddziału Ginekologiczno-Położniczego (osobna dla pacjentek odcinka przyjmowanych do porodu, osobna dla odcinka ginekologicznego) oraz jednej dla Oddziału Dziecięcego.

W ramach remontu Oddziału Dziecięcego w izbie przyjęć wydzielono pomieszczenia rejestracji, poczekalni, pokoju badań oraz węzła sanitarnego przystosowanego dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Dla Odcinka Dzieci Starszych powstała strefa dziennego pobytu pacjenta oraz rozdzielono węzły sanitarne osobno dla dziewcząt i chłopców. Na poziomie +1 znajduje się Odcinek Dzieci Młodszych do 3 lat, w którym może być hospitalizowanych jednocześnie 22 małych pacjentów, w pokojach dwuosobowych lub jednoosobowych oraz w izolatce. Do każdego z tych pokoi wchodzi się poprzez śluzy. – Ważną zmianą na tym oddziale jest utworzenie ze względów epidemiologicznych odcinka obserwacyjnego dla dzieci z nieżytem przewodu pokarmowego. Chodziło o to, by odizolować je od pozostałych pacjentów i uniknąć zarażenia – wyjaśnia Krygowska.

O znaczeniu tego projektu świadczą dane. Z usług szpitala korzysta rocznie ponad 1000 rodzących kobiet i 1200 noworodków, a 100 noworodków z zagrożeniem życia przewożonych jest karetką neonatologiczną. Na Oddziale Dziecięcym leczonych jest ponad 1700 dzieci, a 500 maluchów uczestniczy w badaniach przesiewowych słuchu. Warto dodać, że projekt wpisuje się w opracowaną przez Ministerstwo Zdrowia mapę potrzeb z uwagi na kompleksowy i ponadpowiatowy zakres świadczeń. Z transportu neonatologicznego korzysta aż 85,5% noworodków spoza powiatu, a 68% pacjentów w Poradni Audiologiczno-Foniatrycznej to dzieci z innych powiatów. Działalność szpitala pozwala na zorganizowanie opieki w sposób całościowy, począwszy od zajęć szkoły rodzenia, porodu w bezpiecznych i komfortowych warunkach, diagnozowania wad wrodzonych i opieki nad chorym noworodkiem.

Kompleksowość całego przedsięwzięcia polega też na zapewnieniu opieki nad dzieckiem aż do jego pełnoletności, w tym: profilaktyki, diagnostyki, leczenia i rehabilitacji pod względem schorzeń laryngologicznych, neurologicznych, kardiologicznych, reumatologicznych i okulistycznych.

– Wszystkie oddziały są już wyremontowane i oddane do użytku, czekamy na ostatnie dostawy sprzętu m.in na unit laryngologiczny dla potrzeb Poradni Audiologiczno-Foniatrycznej, respiratory dla Oddziału Noworodkowego czy kardiomonitory dla Oddziału Dziecięcego. Zyskaliśmy nowoczesny mammograf i karetkę neonatologiczną typu „N”. Przez cały okres remontu oddział funkcjonował normalnie – podsumowuje dyrektor Krygowska. Koszt projektu to 19,5 mln zł, z czego wsparcie UE wyniosło 13,2 mln zł.

Barbara Kozłowska

KOMPLEKSOWOŚĆ CAŁEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA POLEGA TEŻ NA ZAPEWNIENIU OPIEKI NAD DZIECKIEM AŻ DO JEGO PEŁNOLETNOŚCI, W TYM: PROFILAKTYKI, DIAGNOSTYKI, LECZENIA I REHABILITACJI

Popracujmy nad zdrowiem

Cytologia, mammografia i kolonoskopia – takie badania mogą za darmo wykonać mieszkańcy Podkarpacia w ramach realizowanych właśnie programów profilaktycznych i zdrowotnych. Warto skorzystać z darmowej diagnostyki, bo wczesne wykrycie raka piersi, szyjki macicy czy jelita grubego znacząco zwiększa szanse na wyleczenie.

Na poziomie regionalnym zdrowiem publicznym zajmuje się m.in. samorząd województwa. Działania w obszarze zdrowia publicznego, głównie profilaktyki, uwzględnia Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Na zdrowiu mieszkańców regionu – w kontekście aktywności zawodowej – skupia się działanie 7.6 *Programy profilaktyczne i zdrowotne w regionie*. To w jego ramach mieszkańcy Podkarpacia, spełniający określone kryteria, mogą bezpłatnie przebadać się pod kątem nowotworów: szyjki macicy, piersi i jelita grubego. Właśnie te nowotwory złośliwe są w regionie jedną z najpoważniejszych przyczyn zgonów. Mimo rozwoju medycyny i poprawy efektów leczenia w Polsce, statystyki nowotworowe wciąż są alarmujące i gorsze niż w innych krajach europejskich. Wskazuje się, że za taki stan rzeczy odpowiada zwłaszcza nieodpowiednia profilaktyka – pacjenci diagnozowani są zbyt późno, mają gorszy dostęp do diagnostyki na wysokim poziomie, a promocja zachowań prozdrowotnych jest wciąż niewystarczająca. Dlatego w przypadku nowotworów tak ważne są szeroko zakrojone programy profilaktyczne oferujące bezpłatne badania przesiewowe, diagnostyczne i edukację zdrowotną.

Kobieto, wyprzedź nowotwory

„Profilaktyka zdrowotna kluczem do utrzymania aktywności zawodowej” – to nazwa programu profilaktycznego, prowadzonego od listopada ubiegłego roku przez Centrum Medyczne Medyk w Rzeszowie. Składa się on z trzech elementów – spotkań informacyjno-edukacyjnych z lekarzami onkologami, badań profilaktycznych i szkoleń dla lekarzy z regionu. Projekt, współfinansowany ze środków RPO WP, potrwa do grudnia 2018 r. – Program zakłada przeprowadzenie 918 spotkań informacyjnych w kierunku trzech profilaktyk: raka szyjki macicy, raka piersi i raka jelita grubego, w którym weźmie udział

co najmniej 4100 osób. Oprócz tego wykonamy mammografie dla 3700 kobiet, cytologię dla 1700 kobiet i kolonoskopię dla 1000 osób – podaje Dariusz Mazurczak, dyrektor ds. medycznych w Centrum Medycznym Medyk. Przewidziano również 45 szkoleń dla lekarzy PZOZ z Podkarpacia.

Centrum Medyczne Medyk ma w regionie kilka placówek medycznych i właśnie za ich pośrednictwem dociera z ofertą do pacjentów i lekarzy. – Nasi lekarze rodzinni są uwrażliwieni na diagnostykę i to właśnie od nich pacjenci dowiadują się, że mogą i powinni skorzystać z bezpłatnych badań profilaktycznych – dodaje Dariusz Mazurczak. Na badania zapraszane są osoby z określonych przedziałów wiekowych i/lub mające w najbliższej rodzinie krewnych z historią nowotworową (zob. tabelę).

Natomiast na spotkanie informacyjne może przyjść każdy. Lekarze specjaliści będą udzielać informacji, jak samodzielnie obserwować swój organizm. To ważne zwłaszcza w przypadku raka piersi – samobadanie pozwala wykryć wczesne zmiany nowotworowe. Pomagają w tym dwa specjalistyczne fantomy. Jeden – pokazujący zdrowy narząd – służy do nauki sa-

<i>Kto może się przebadać?</i>	
W zakresie profilaktyki raka piersi	kobiety w wieku 50-67 lat mieszkające w województwie podkarpackim
W zakresie profilaktyki raka szyjki macicy	kobiety w wieku 25-59 lat mieszkające w województwie podkarpackim
W zakresie raka jelita grubego	osoby wskazane w Narodowym Programie Zwalczenia Chorób Nowotworowych na lata 2016-2024, mieszkające w województwie podkarpackim, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • w systemie bez zaproszeń – osoby bez objawów klinicznych sugerujących istnienie raka jelita grubego: <ul style="list-style-type: none"> • w wieku 50-65 lat, niezależnie od wywiadu rodzinnego, • w wieku 40-49 lat, mające krewnego pierwszego stopnia, u którego rozpoznano raka jelita grubego • w wieku 25-49 lat z rodzin, w których wystąpił dziedziczny rak jelita grubego niezwiązany z polipowatością (HNPCC). • w systemie z zaproszeniami – osoby w wieku 55-64 lat, niezależnie od występowania lub braku objawów klinicznych sugerujących raka jelita grubego

Nie daj szansy cichemu zabójcy

Nowotworem, na który najczęściej chorują mężczyźni, jest z kolei rak jelita grubego. Co roku w Polsce rozpoznaje się 14 tys. nowych jego przypadków. Przez lekarzy nazywany jest cichym zabójcą. Cichym, bo zmiany chorobowe przez lata rozwijają się łagodnie i bezobjawowo – z polipów. Od zachorowania do pierwszych widocznych objawów może minąć nawet kilkanaście lat, a wtedy często bywa za późno na wyleczenie. W tym przypadku ogromną rolę odgrywiają badania przesiewowe, które pozwalają wykryć zmiany przednowotworowe. Takim badaniem jest kolonoskopia, która umożliwia też zdiagnozowanie i usunięcie innych zmian w przewodzie pokarmowym. Mieszkańcy Podkarpacia mogą przeprowadzić je w ramach dwóch projektów współfinansowanych z RPO WP – wspomnianej już wcześniej akcji Centrum Medycznego Medyk oraz w ramach programu „Nowoczesna Endoskopia – Program profilaktyki raka jelita grubego dla mieszkańców województwa podkarpackiego”, który realizuje rzeszowski Szpital Specjalistyczny Pro-Familia. Placówka posiada pracownię endoskopową, gdzie pracują doświadczeni specjaliści gastroenterolodzy, chirurdzy ogólni i anestezjolodzy. Do dyspozycji mają nowoczesny sprzęt medyczny – wideokoloskopy z kamerą do badania jelita grubego oraz wideogastroskopy do diagnostyki górnego odcinka przewodu pokarmowego. To urządzenia wysokiej klasy, dające możliwość wykrywania nawet najmniejszych zmian, wykonania biopsji błony śluzowej czy usunięcia polipów przewodu pokarmowego. W Szpitalu Pro-Familia z bezpłatnego badania kolonoskopowego mogą skorzystać osoby z grup ryzyka – między 50. a 65. rokiem życia (nie muszą mieć objawów sugerujących chorobę) lub młodszy – od 40. roku życia, jeśli w ich rodzinie występowały nowotwory jelita grubego. Kolonoskopia przez niektórych pacjentów uważana jest za badanie nieprzyjemne, dlatego szpital oferuje możliwość wykonania jej bezpłatnie w znieczuleniu ogólnym.

Regionalny Program Operacyjny przewiduje w przyszłości kolejne szeroko zakrojone programy profilaktyczne, m.in. dotyczące raka płuc. To kolejny cichy zabójca, z którym wygrać można profilaktyką i promowaniem zdrowego stylu życia. Nasze zdrowie zależy od wielu czynników – także od nas samych. Od regularnego monitorowania zdrowia zależy jakość, a nie rzadko – samo życie.

Monika Wierżyńska

mobadania piersi. Drugi – z ukrytymi zmianami chorobowymi – pozwala nauczyć się, jak pod naciskiem palców wyczuwać guzki i zmiany skórne. Takie samobadanie warto wykonywać regularnie, bez względu na wiek. Rak piersi to najczęściej występujący nowotwór złośliwy u kobiet – co roku taką diagnozę słyszy 16 tys. Polek, a co czwarta przegrywa walkę z chorobą. Najczęściej dlatego, że nowotwór był już zbyt zaawansowany.

Drugim groźnym nowotworem wśród kobiet w Polsce jest rak szyjki macicy. Co roku taką diagnozę lekarze stawiają 4 tys. Polek – aż połowa z nich umiera. Tutaj również ważny jest czas – diagnoza postawiona na wczesnym etapie oznacza większą szansę na pokonanie choroby. Systematyczne badania cytologiczne pozwalają wykryć raka szyjki we wczesnym stadium. W ramach programu bezpłatną cytologię wykonać mogą już młode kobiety, od 25. roku życia. W Polsce ten nowotwór złośliwy jest bardzo często diagnozowany właśnie u kobiet w sile wieku – do 45. roku życia.

*Gdzie szukać informacji
o bezpłatnych badaniach?*

Centrum Medyczne Medyk

tel.: 17 865 20 94

e-mail: profilaktyka.projekt@medyk.rzeszow.pl

Szpital Specjalistyczny Pro-Familia

tel.: 662 318 547

e-mail: endoskopia@pro-familia.pl

Lepsze jutro

W ostatnim roku w województwie podkarpackim powstało siedem nowych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i wspomagającego, a kolejnych siedem istniejących wcześniej placówek zyskało dotację na zakup nowego wyposażenia. Środki na ten cel pochodziły z działania 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych* RPO WP. Pieniądze można było także wykorzystać na dofinansowanie szkoleń z zakresu opieki i rehabilitacji dla członków rodzin, którzy opiekują się osobami niesamodzielnymi.

Zgodnie z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 r. średnio co trzynasta osoba w województwie podkarpackim jest niepełnosprawna w stopniu od lekkiego do znacznego. Oznacza to, że niemal 155 tys. mieszkańców w naszym regionie nie ma możliwości pełnego uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym. Co więcej, takie osoby są również w większym stopniu zagrożone ubóstwem z powodu utrudnionego dostępu do zatrudnienia. Do tego dochodzą osoby, które w wyniku wypadku lub różnych schorzeń wymagają pomocy, by pręcej wrócić do zdrowia i na rynek pracy. Tymczasem dostęp do usług rehabilitacyjnych w regionie jest wciąż niewystarczający, a sprzęt ułatwiający funkcjonowanie i rehabilitację w warunkach domowych bardzo drogi. Dlatego Zarząd Województwa zapisał w działaniu 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych* RPO WP pieniądze na tworzenie nowych i doposażenie istniejących wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego. Wartość projektów wyłonionych w konkursie ogłoszonym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w 2016 r. wynosi 14,5 mln zł. Pieniądze przeznaczone na pomoc niepełnosprawnym w największym stopniu wykorzystała Caritas Diecezji Rzeszowskiej i Archidiecezji Przemyskiej i to zarówno pod względem obszaru realizacji, jak i liczby zakupionego sprzętu. Wnioski składały też samorządy gminne i powiatowe. Dzięki unijnym środkom powstały lub poszerzyły ofertę wypożyczalni działające w Rzeszowie, Tyczynie, Świlczy, Przemyślu, Mielcu, Nisku, Ustrzykach Dolnych, Lubaczowie, Nowej Sarzynie, Jasienicy Rosielnej, w Wysokiej w gminie Łańcut, Cmolasie oraz po dwie w Ropczycach i Krośnie.

Szansa na rehabilitację

Powiat Ropczycko-Sędziszowski już 12 lat temu zdecydował się przystąpić do programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w ramach którego utworzono powiatową wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego

i urzędzeń pomocniczych w Ropczycach. Ze środków PFRON oraz powiatu kupiono ponad 1300 sztuk sprzętu, z którego dotychczas skorzystało przeszło 1660 osób. Oferowany sprzęt umożliwia m.in. ciągłą rehabilitację osób z niepełnosprawnościami w warunkach domowych.

Z wypożyczalni od lat korzysta Beata Pazdan, mama 10-letniej Martynki chorującej na dziecięce porażenie mózgowie. Dziecko regularnie ćwiczy z rehabilitantką, a dzięki urządzeniom z powiatowej wypożyczalni może w warunkach domowych kontynuować terapię. Pierwszym wypożyczonym sprzętem była mata do hydromasażu i ozonoterapii, z której dziewczynka korzystała prawie cztery lata. Matę można stosować nie tylko do kąpieli perełkowych i masażu wodnych z ozonem, ale też jako narzędzie do termoterapii wodnej. – To drogie urządzenie, na które nie mogłam sobie pozwolić, a dzięki wypożyczalni służył Martynce za darmo. Zabiegi w domowych warunkach bardzo dobrze na nią działały – wspomina pani Beata. Kiedy dziewczynka urosła, mata wróciła do wypożyczalni, natomiast do domu trafił kolejny sprzęt – krzeselko kąpielowe i balkonik, bo Martynka nie porusza się samodzielnie. Bardzo przydatna okazała się też lampa biopton. Dzięki naświetlaniu zniknęły blizny i zgrubienia, jakie powstały po operacji mięśni. Pani Beata Pazdan tak długo korzysta już z wypożyczalni, że jej pracownicy świetnie znają potrzeby dziecka: – Często panie same podpowiadają, jakie jeszcze urządzenie może pomóc w rehabilitacji Martynki.

Adam Draus, 57-letni mieszkaniec Ropczyc, od niemal czterech lat korzysta z maty do hydromasażu. – To moja „tabletka przeciwbólowa”. Kładę urządzenie w wannie, nalewam wodę i uruchamiam odpowiedni program do masowania. Jak potwornie boli mnie kręgosłup, to ten zabieg przynosi ulgę – wyjaśnia z uśmiechem. Jest osobą niepełnosprawną w umiarkowanym stopniu, a przyczyną schorzenia kręgosłupa była bardzo ciężka praca. Wyjazdy do sanatorium, turnusy rehabilitacyjne i zabiegi w domu pozwalają mu na razie nie myśleć o operacji. – Cieszę się, że działa u nas wypożyczalnia, bo nie muszę kupować skutecznych, lecz

drogich urządzeń. Wystarczy przedłożyć zaświadczenia od lekarza i można otrzymać potrzebny sprzęt. A po 6 miesiącach na podstawie kolejnego zaświadczenia zatrzymać go na dłużej – mówi Adam Draus.

– Zdecydowaliśmy się poszerzyć naszą działalność, ponieważ widzieliśmy coraz większe zainteresowanie ofertą placówki. Wypożyczalnia jest bardzo potrzebna także osobom po wypadkach czy udarach, gdy nagle traci się sprawność i trzeba jak najszybciej rozpocząć rehabilitację. Dla wielu osób problemem jest wówczas dotarcie do gabinetu rehabilitacyjnego czy szpitala, by móc skorzystać z pomocy profesjonalisty. Konieczne staje się wtedy posiadanie w domu niezbędnego sprzętu – wyjaśnia Zofia Mudryk, dyrektor PCPR w Ropczycach.

WYPOŻYCZALNIA JEST BARDZO POTRZEBNA TAKŻE OSOBOM PO WYPADKACH CZY UDARACH, GDY NAGLE TRACI SIĘ SPRAWNOŚĆ I TRZEBA JAK NAJSZYBCIEJ ROZPOCZĄĆ REHABILITACJĘ

Dofinansowanie pozyskane na projekt „Powiatowa wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych w Ropczycach” umożliwi doposażenie placówki w nowoczesny sprzęt. Zdaniem pracującej tu Moniki Kwietniewskiej najczęściej poszukiwane są łóżka rehabilitacyjne, materace przeciwoleżynowe, wózki inwalidzkie, balkoniki, stacjonarne i przenośne koncentratory tlenu, rowerki stacjonarne, kule inwalidzkie, nebulizatory i podnośniki wannowe. Wśród planowanego do zakupu sprzętu, oprócz tych wymienionych, znajdują się też bieżnie elektryczne i magnetyczne, przyrządy do ćwiczenia dłoni, balkoniki różnego typu, inhalatory, ciśnieniomierze, w tym dla osób niewidomych lub niedowidzących, lupy elektroniczne dla niewidomych, lampy sollux, pulsoksymetry, materace przeciwoleżynowe, kliny, wałki rehabilitacyjne, foteliki terapeutyczne dla dzieci, schodołazy, rampy teleskopowe itp.

– Dla naszych klientów ważne jest też rozszerzenie usług o wsparcie rehabilitanta, który szczegółowo wyjaśnia zainteresowanym zasady bezpiecznego i skutecznego korzystania z wypożyczanego sprzętu. Może nawet dojechać do domu pacjenta – wyjaśnia Zofia Mudryk. W nowej wypożyczalni zatrudniony został także magazynier, który jest równocześnie konserwatorem. – To istotne zwłaszcza w przypadku starszego sprzętu, który trzeba konserwować i dokonywać drobnych napraw, a przed wypożyczeniem odpowiednio przygotować dla kolejnej osoby. W razie potrzeby możemy dowieźć sprzęt o większych gabarytach, a nasz pracownik złoży go w domu osoby niepełnosprawnej oraz przeszkoli z zakresu zasad prawidłowej obsługi – zachwala pani dyrektor.

Całkowita wartość projektu wynosi 1,19 mln zł, w tym wkład UE to 1,01 mln zł. Na zakup sprzętu rehabilitacyjnego przeznaczono ponad 687 tys. zł. Zakupy zaplanowano w dwóch etapach: pierwszy do końca czerwca 2018 r., a drugi do końca czerwca 2019 r.

Krośnieńska rehabilitacja

W Krośnie pierwsza wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych powstała w 2014 r. Sprzęt został użyczony Urzędowi Miasta Krosna przez Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem. – Dzięki możliwości bezpłatnego wypożyczenia wysokiej klasy sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego oraz doradztwu w zakresie jego obsługi i wykorzystania znacznie poprawiła się dostępność do usług zdrowotnych oraz stworzono warunki do opieki domowej i poprawy stanu zdrowia niesamodzielnych mieszkańców – mówi Emilia Socha z krośnieńskiego Urzędu Miasta. Wkrótce okazało się, że w stosunku do potrzeb jedna placówka to za mało, dlatego w 2017 r. powstała nowa wypożyczalnia. Jej wyposażenie stanowi dotychczasowy sprzęt, jak również urządzenia kupione w ramach projektu „Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców Krosna poprzez prowadzenie wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego”. Pozyskana na ten cel dotacja z RPO WP w wysokości ponad 206,3 tys. zł umożliwiła zakup 79 sztuk sprzętu pielęgnacyjnego, 49 sztuk sprzętu rehabilitacyjnego oraz 125 sztuk sprzętów wspomagających. O zakupie decydowały parametry, jakość i odporność na zużycie. Ważnym czynnikiem była też łatwość obsługi.

Sprzęt mogą wypożyczyć mieszkańcy Krosna na okres od 1 do 3 miesięcy z możliwością przedłużenia na kolejne 3 miesiące. Wypożyczenie jest nieodpłatne na podstawie pisemnego wniosku, który dostępny jest na stronie www.wsmkrosno.pl. Do wniosku należy dołączyć zaświadczenie wystawione przez lekarza specjalistę lub pierwszego kontaktu, w którym podano rodzaj sprzętu rehabilitacyjnego. W uzasadnionych przypadkach wypożyczalnia oferuje także transport sprzętu o dużych gabarytach. Najczęściej wypożyczane są elektryczne łóżka rehabilitacyjne, bieżnie, rowery stacjonarne, orbitreki oraz rotory mechaniczne i elektryczne.

Barbara Kozłowska

Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego w Krośnie mieści się w budynku Zespołu Szkół Kształcenia Ustawicznego przy ul. Czajkowskiego 49. W poniedziałki, środy, czwartki i piątki czynna jest od 9:00 do 13:00, natomiast we wtorki od 14:00 do 18:00. Szczegółowe informacje można uzyskać pod numerem telefonu:

605 201 291 lub pisząc na e-mail: kontakt@wsmkrosno.pl

Powiatowa wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych w Ropczycach znajduje się w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie przy ul. Konopnickiej 3, I piętro. Czynna jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:30 do 15:30. Szczegółowe informacje można uzyskać pod numerem telefonu:

17 22 28 957 lub **17 86 52 540**.

Dla rodziny

Dla każdego rodzica moment powrotu do pracy po okresie opieki nad dzieckiem jest przelotowy. Wiąże się nie tylko z silnymi emocjami związanymi z codziennym rozstawaniem się z pociechą i koniecznością zorganizowania jej opieki. Dla osób o niestabilnej sytuacji zawodowej lub bezrobotnych oznacza konieczność znalezienia pracy.

Z pomocą przychodzi Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego, w ramach którego można zdobyć dofinansowanie na założenie działalności gospodarczej, zdobycie nowego zawodu czy podniesienie kwalifikacji zawodowych. Nie mniej ważne źródło wsparcia to opieka nad dzieckiem zapewniana przez prywatne żłobki realizujące projekty, które mają na celu m.in. wsparcie rodziców bezrobotnych i biernych zawodowo, pod warunkiem, że aktywnie zaczną szukać zatrudnienia. W 2017 r. podpisano 17 umów o dofinansowanie przedsięwzięć wspierających opiekę nad dziećmi (nabór był ogłoszony w II połowie 2016 r.). Od 26 lutego do 16 marca 2018 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie prowadził drugi nabór wniosków w konkursie dla działania 7.4 *Rozwój opieki żłobkowej w regionie RPO WP*. Puła przewidziana do rozdysponowania w ramach tego konkursu to 25 mln zł.

Pierwszy krok

O tym, że warto skorzystać z takiej możliwości, przekonują chociażby dwa projekty: „Utworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w żłobku Bajkowy Zakątek w Sędziszowie Małopolskim” i „Żłobek Maluszkowo Primus” w Rzeszowie, współfinansowane w ramach działania 7.4. – Do naszego projektu kwalifikują się wyłącznie osoby, które wracają do pracy po przerwie związanej z opieką nad dzieckiem, po urlopie macierzyńskim, wychowawczym, rodzicielskim i osoby bezrobotne. Cieszę się, że z grupy mam, które dostały się do projektu jako bezrobotne, część już pracuje lub odbywa staż. Zgodnie z założeniami zebraliśmy grupę 20 maluchów – mówi Wioletta Cabaj, kierująca siecią żłobków i przedszkoli Bajkowy Zakątek. Podobne wymogi stawiał projekt realizowany przez sieć Maluszkowo. – Oferta naszego żłobka przeznaczona jest dla rodziców sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, którzy chcą wrócić lub wejść na rynek pracy po przerwie związanej z pełnieniem funkcji opiekuńczych. Dotychczas projektem objęliśmy 32 uczestniczki, w tym 15 bezrobotnych i biernych zawodowo, a także 17 mam wracających do aktywności zawodowej po przerwie związanej z urodzeniem dziecka, zapewniając opiekę 33 dzieciom mającym od roku do 2,5 lat. Po półrocz-

nym okresie funkcjonowania placówki spośród 32 uczestniczek powróciło do pracy lub podjęło zatrudnienie już 30 mam, co uznajemy za duży sukces projektu i potwierdzenie potrzeby rozwijania sieci żłobków Maluszkowo – cieszy się Anna Lubaś, właścicielka placówki.

OPIEKA NAD DZIECKIEM ZAPEWNIANA PRZEZ PRYWATNE ŻŁOBKI REALIZUJĄCE PROJEKTY MA NA CELU M.IN. WSPARCIE RODZICÓW BEZROBOTNYCH I BIERNYCH ZAWODOWO, POD WARUNKIEM, ŻE AKTYWNI ZACZNĄ SZUKAĆ ZATRUDNIENIA

Oba uruchomione pół roku temu żłobki są kolejnymi ośrodkami w stale rozwijanych przez obie panie sieciach placówek opiekuńczo-wychowawczych. Wydaje się, że tworzenie sieci jest trendem dobrze sprawdzającym się w sektorze opieki dla najmłodszych. Jak to wszystko się zaczęło? Wioletta Cabaj sama zdecydowała się na tę rewolucję w swoim życiu. Z poprzedniej pracy zrezygnowała praktycznie z dnia na dzień i podjęła decyzję o założeniu żłobka. Przyznaje, że na początku, zwłaszcza przez pierwsze miesiące, nie było łatwo. – Na starcie, gdy zakładałam w Rzeszowie pierwszy żłobek, nie korzystałam z żadnego dofinansowania. Na szczęście, gdy pomyślałam o wsparciu z funduszy zewnętrznych, miałam obok siebie osobę, która pomagała mi w pisaniu wniosków. Kiedy przyznano mi dofinansowanie i moja działalność

mocno zaczęła się rozkręcać w Sędziszowie i Rzeszowie, już wiedziałam, że chcę to robić. Teraz mogę stwierdzić, że prowadząc żłobki i przedszkola, jestem na swoim miejscu – cieszy się pani Wioletta.

Obecnie oddziały Bajkowego Zakątka prowadzone są w Rzeszowie (żłobek i przedszkole), Sędziszowie Małopolskim (dwa żłobki: pierwszy założony w 2013 r. i drugi otwarty jesienią 2017 r. oraz przedszkole), Ropczycach (przedszkole). W zaawansowanych planach są przedszkole w Świlczy i kolejne w Sędziszowie. Zadowoleni ze żłobka rodzice naturalnie planują kontynuację opieki nad dzieckiem w przedszkolu, które w danej miejscowości stanowi kolejne ogniwo edukacji w Bajkowym Zakątku. Trudno przecenić walor psychologiczny takiego rozwiązania – dla rodziców najważniejsze jest przecież zapewnienie poczucia bezpieczeństwa dzieciom, które ze swoimi koleżankami i kolegami łatwiej adaptują się w nowej, już przedszkolnej rzeczywistości. – Bardzo często słyszę od rodziców naszych żłobkowych dzieci prośbę o rezerwowanie miejsca w przedszkolu – cieszy się Wioletta Cabaj.

Po prostu biznes

Prowadzenie prywatnego żłobka czy przedszkola to działalność gospodarcza jak każda inna. Oczywiście ma swoją specyfikę. Z dofinansowaniem z Funduszy Europejskich przynaj-

etatu sprzątaczkii. Gdy projekt skończy się, placówka będzie działać na typowych warunkach rynkowych. – To już mój piąty projekt z dofinansowaniem unijnym. Zastrzyk finansowy jest nie do przecenienia. Nie stworzyłabym tyle, gdybym musiała polegać tylko na swoich możliwościach. Rozwijam się dzięki funduszom. Sami piszemy kolejne wnioski, ale gdy mamy jakieś wątpliwości, zawsze możemy liczyć na wsparcie Wojewódzkiego Urzędu Pracy zarówno w kwestiach związanych z realizacją projektu, jak i przekazywaniem informacji na temat planowanego do ogłoszenia naboru, który może nas zainteresować. Wiem, że cały czas muszę trzymać rękę na pulsie – oferta dla uczestników projektu musi być stale żywa. Najważniejsze to ruszyć. Pierwszy sukces zachęca do dalszego działania. Będę składać wnioski, dopóki będą możliwości – podsumowuje Wioletta Cabaj.

A jak przygoda z funduszami i żłobkami zaczęła się dla Anny Lubaś? – Pierwsza placówka Maluszkowo zlokalizowana do dziś na ul. Strzelniczej 6a w Rzeszowie powstała w 2013 r. dzięki środkom ówczesnego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, będącego instytucją dofinansowującą zakładanie żłobków w ramach działania 1.5 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013. – Żłobek zrodził się z prywatnej potrzeby. W 2012 r. urodziłam dziecko, któremu chciałam zapewnić jak najlepszą opiekę po powrocie do aktywności zawodowej. Idealnym rozwiązaniem okazała się własna placówka,

mniej na starcie jest łatwiej. Do nowego budynku, w którym od jesieni 2017 r. działa żłobek, zakupione zostało całe wyposażenie, jak i zewnętrzny plac zabaw. Rodzice w ramach projektu płacą jedynie 350 zł – niższa stawka niż obowiązująca na rynku jest konsekwencją dofinansowania. Muszą przynieść jedynie zapasowe ubranka dla dziecka. Bajkowy Zakątek zapewnia – oprócz opieki, posiłków i pielęgnacji – resztę, czyli m.in. pieluchy, pościel, naczynia, kosmetyki. Dzięki dofinansowaniu realizowane są również zajęcia edukacyjne, tj. dogoterapia, język angielski, rytmika, logopedia. Przez dwa lata realizacji projektu (wrzesień 2017 r. – wrzesień 2019 r.) z funduszy unijnych pokrywane są inne koszty tej działalności, w tym pensje pracowników: 4 opiekunek dziecięcych, 2 osób do pomocy i pół

w pełni monitorowana, w której pracowały opiekunki posiadające wykształcenie kierunkowe i niezbędne doświadczenie zawodowe – wspomina pani Anna.

Dziś w sieci Maluszkowo działa 8 placówek (żłobków, przedszkoli, zespołów żłobkowo-przedszkolnych): 4 w Rzeszowie, 2 w Tyczynie, po jednym w Osobnicy k. Jasła i Dębicy. W przypadku sześciu z nich motorem napędowym było dofinansowanie unijne. Wkrótce zostanie otwarta placówka w Niedadówce (gmina Sokołów Młp.) z 50 miejscami dla maluchów w wieku żłobkowym, dofinansowana także w ramach działania 7.4 RPO WP, jako uzupełnienie projektu inwestycyjnego realizowanego dzięki środkom z poddziałania 6.2.2 *Infrastruktura pomocy społecznej* RPO WP.

Kolejne ogniwa

– W ramach projektu „Żłobek Maluszkowo Primus” zaadaptowaliśmy budynek o powierzchni 150 m², w tym zakupione zostało kompletne wyposażenie. Placówka jest dostosowana do organizacji opieki żłobkowej w dwóch grupach wiekowych. Stworzyliśmy warunki pobytu zbliżone do domowych. Opieka wychowawcza sprawowana jest przez wykwalifikowaną kadrę, zapewniającą indywidualne podejście do każdego dziecka, wspomagającą jego rozwój i potrzeby psychospołeczne. Atrakcyjne wyposażenie placówki pozwala prowadzić urozmaicone zajęcia dydaktyczno-wychowawcze. Do dyspozycji oddany jest także ogród o powierzchni 4 arów z placem zabaw. Dzieci mogą swobodnie spędzać dużo czasu na zewnątrz, nawet te najmniejsze, odpoczywając na tarasie – opisuje warunki oferowane przez placówkę Anna Lubaś.

Wśród atutów Maluszkowo warto podkreślić duże doświadczenie w prowadzeniu tego typu działalności, co przekłada się na ofertę dostosowaną optymalnie do potrzeb dzieci i ich rodziców. Placówka cieszy się dużym zainteresowaniem od początku swojej działalności z uwagi na atrakcyjne warunki udziału w projekcie (opłata miesięczna wynosi 250 zł), jak również duże zaufanie rodziców do placówek sieci Maluszkowo, która na mapie rzeszowskich żłobków rozwija się od 2013 r. W żłobku Maluszkowo Primus zapewniona jest

Typy projektów w działaniu 7.4

- tworzenie nowych podmiotów opieki nad dziećmi do lat 3 (m.in.: żłobki, żłobki przyzakładowe, kluby dziecięce)
- tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w formie dziennego opiekuna
- tworzenie nowych miejsc opieki w istniejących instytucjach opieki nad dziećmi (m.in. żłobkach, żłobkach przyzakładowych, klubach dziecięcych)
- zwiększenie dostępności usług opieki nad dziećmi (w tym poprzez pokrycie kosztów opieki) dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji, dla których obowiązek opieki nad dziećmi stanowi barierę w dostępie do rynku pracy.

Grupa docelowa

Rodzice lub prawni opiekunowie dzieci do 3. roku życia w przypadku, gdy co najmniej jeden z rodziców lub opiekunów prawnych powraca na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem bądź wychowaniem dziecka.

opieka dla 33 dzieci przez 24 miesiące. Projekt zakończy się w lipcu 2019 r.

W pozostałych żłobkach i przedszkolach sieci Maluszkowo oferta jest skierowana dla niemal 300 dzieci. Liczba ta stale rośnie dzięki realizacji kolejnych projektów dofinansowanych z RPO WP na lata 2014-2020. W planach jest uruchomienie „Małej Politechniki – Akademickiego Przedszkola Maluszkowo” (dzięki wsparciu z działania 9.1 *Rozwój edukacji przedszkolnej*), gdzie kontynuowana ma być opieka sprawowana w żłobku Akademickie Maluszkowo, mieszczącego się w Miasteczku Akademickim Politechniki Rzeszowskiej.

I w przypadku Anny Lubaś pomysł na sieć żłobków i przedszkoli okazał się strzałem w dziesiątkę. I rozbudził apetyt na

więcej. – Obecnie z niecierpliwością czekam na ocenę wniosku, który został złożony w niedawno zakończonym konkursie w działaniu 7.4. Liczę na kolejne wsparcie w uruchomieniu następnej placówki przeznaczonej dla osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy z uwagi na konieczność zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3. Dużą pomoc otrzymuję ze strony Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie (instytucji organizującej konkurs), który wspiera wnioskodawców na każdym etapie realizacji projektu. Stale trzymam rękę na pulsie – wsłuchuję się w potrzeby i oczekiwania rodziców. Dzięki temu żłobki Maluszkowo rozrastają się i wzbogacają swoją ofertę.

Agata Rokita

EKSPERT

PODPOWIADA

Uczciwa konkurencja

Realizujesz projekt, na który przyznano Ci dotację z Programu Regionalnego? Pamiętaj, że zamawiając usługi, dostawy czy roboty budowlane, musisz się kierować ściśle określonymi zasadami. I to nawet wówczas, gdy nie jesteś zobowiązany do stosowania *Prawa zamówień publicznych*.

Przejrzystość, równe szanse i zachowanie konkurencyjności – to podstawowe wartości, na których oparto reguły wydatkowania funduszy unijnych (są to środki publiczne). Ich przestrzeganie ma zapewnić wykonawcom dostęp do zamówień publicznych na równych zasadach. Sposób korzystania przez Ciebie z dotacji będzie oceniany zarówno na etapie realizacji projektu, jak i po jego zakończeniu.

Wydawaj z głową

Jako beneficjent jesteś zobowiązany do ponoszenia wydatków nie tylko zgodnie z warunkami określonymi w umowie o dofinansowanie, ale także z przepisami prawa krajowego i unijnego. Tylko wtedy zostaną one uznane za kwalifikowalne. Wydatkowanie funduszy unijnych podlega kontroli. Tak więc nie ma tu miejsca na błędy i kalkulacje typu „A może się uda?”.

Każdy Twój wydatek poniesiony w celu realizacji projektu będzie przeglądany i oceniany, czy można go zakwalifikować do współfinansowania. Pracownicy odpowiednich departa-

mentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego lub Wojewódzkiego Urzędu Pracy sprawdzą, czy:

- rzeczywiście poniosłeś wydatek służący realizacji projektu
- wydatek był zgodny z wnioskiem i umową o dofinansowanie
- wydatek był poniesiony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa Unii Europejskiej, prawa krajowego oraz wymogami określonymi w umowie o dofinansowanie realizacji projektu
- było zasadne poniesienie danego wydatku
- był to wydatek efektywny
- wydatek został właściwie udokumentowany.

Z pewnością masz zaplanowane w projekcie zakupy usług, dostaw lub robót budowlanych. Dokonywanie zamówień ze środków publicznych jest obwarowane szczegółowymi regulacjami. Dlatego do każdego zamówienia podejź z dużą starannością. Uchronisz się w ten sposób przed pomniejszeniami dofinansowania lub korektami finansowymi.

Pamiętaj, że obowiązek stosowania przedstawionych zasad dotyczy również zamówień, których udzielasz przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, a nawet przed złożeniem wniosku o dofinansowanie – jeżeli zamierzasz przedstawić wydatek do rozliczenia w ramach projektu. Nieprzestrzeganie właściwych procedur będzie się wiązać z nałożeniem korekty na ten wydatek lub uznaniem go w całości za niekwalifikowalny, niezależnie od tego, kiedy udzieliłeś zamówienia.

PRZY ZAMÓWIENIACH O WARTOŚCI NETTO PRZEKRACZAJĄCEJ 50 TYS. ZŁ ZASADA KONKURENCYJNOŚCI OBOWIĄZUJE PRZEDSIĘBIORCÓW I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Od czego zacząć?

Wybór procedury, w jakiej przeprowadzisz zamówienie, zależy od tego, jakiego rodzaju podmiotem jesteś, a także od szacowanej wartości zamówienia. Upewnij się, czy jesteś zobowiązany do stosowania zapisów ustawy *Prawo zamówień publicznych* (Pzp). Podmiotami zobowiązanymi do stosowania Pzp są: jednostki sektora finansów publicznych, w tym organy administracji rządowej, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, uczelnie publiczne itp. Ustawę stosują do wszystkich zamówień, których wartość netto przekracza 30 tys. euro. Wyjątek stanowi zamówienie o wartości powyżej 50 tys. zł netto i poniżej 30 tys. euro netto. W tym przedziale stosuje się zasadę konkurencyjności, opisaną w rozdziale 6.5.2 *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* (wytyczne). Nie będzie jednak błędem, gdy w zamówieniu o takiej wartości wyłoniś wykonawcę w trybie przewidzianym w Pzp.

Podmioty spoza sektora finansów publicznych – przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe – są zwolnione ze stosowania Pzp. Jednakże przy zamówieniach o wartości netto przekraczającej 50 tys. zł muszą stosować zasadę konkurencyjności opisaną we wspomnianych wytycznych.

Ile warte zamówienie?

Pozostało Ci jeszcze określenie wartości zamówienia. Jak to zrobić? Wartość zamówienia odpowiada całkowitemu szacunkowemu wynagrodzeniu wykonawcy bez podatku od towarów i usług. Bierzesz zatem pod uwagę kwotę netto wynagrodzenia, jakie otrzyma wykonawca za realizację zamówienia. Przy szacowaniu wartości zamówienia weź pod uwagę:

- oferty cenowe otrzymane od potencjalnych wykonawców, do których skierujesz zapytanie cenowe
- ceny towarów lub usług opublikowane na stronach internetowych bądź w katalogach (pod warunkiem, że odpowiadają one przedmiotowi Twojego zamówienia)
- ceny uzyskane dotychczas w podobnych zamówieniach.

To, w jaki sposób określałeś wartość zamówienia, również będzie kontrolowane. Szacowanie wartości zostanie uznane za starannie przeprowadzone, gdy pozyskasz oferty cenowe lub informacje o wycenie co najmniej od trzech podmiotów. W sytuacji, gdy ceny podawane przez wykonawców znacząco się od siebie różnią, zasadne jest pozyskanie dodatkowej wyceny. Ustalenie rzeczywistej wartości danego zamówienia ułatwi Ci później ocenę ofert nadesłanych po upublicznieniu zapytania.

Wybierz procedurę

Wiesz już, czy jesteś zobowiązany do stosowania Prawa zamówień publicznych i oszacowałeś wartość planowanego zamówienia. Możesz zatem prawidłowo wybrać procedurę, w jakiej przeprowadzisz zamówienie. Pomogą Ci w tym informacje zawarte w tabeli. Jeśli wszystko wskazuje na to, że zamówienie musisz przeprowadzić w procedurze zgodnej z zasadą konkurencyjności, koniecznie przejrzyj kolejne wydania naszego magazynu. Dowiesz się, jak przygotować zapytanie ofertowe, gdzie je opublikować i jakich zasad trzeba dochować przy wyborze wykonawcy.

Jerzy Gontarz

Wybierz procedurę, w jakiej przeprowadzisz zamówienie

WARTOŚĆ UDZIELANEGO ZAMÓWIENIA	PODMIOT ZOBOWIĄZANY DO STOSOWANIA PZP	PODMIOT NIEZOBOWIĄZANY DO STOSOWANIA PZP
powyżej kwot określonych w art. 11 ust. 8 ustawy Pzp	jeden z trybów przewidzianych w ustawie Pzp	zasada konkurencyjności
powyżej 30 tys. euro netto	jeden z trybów przewidzianych w ustawie Pzp	zasada konkurencyjności
powyżej 50 tys. zł netto do 30 tys. euro netto	jeden z trybów przewidzianych w ustawie Pzp lub zasada konkurencyjności	zasada konkurencyjności
od 20 tys. zł netto do 50 tys. zł netto	rozeznanie rynku	rozeznanie rynku
poniżej 20 tys. zł netto	wewnętrzne procedury jednostki (jeżeli obowiązują)	wewnętrzne procedury jednostki (jeżeli obowiązują)

Moją rolą jest troska o interesy wszystkich uczestników procesów związanych z realizacją RPO w taki sposób, aby ich spostrzeżenia, doświadczenia i uwagi dotyczące wdrażania programu docierały do instytucji odpowiedzialnych za jego zarządzanie – mówi Rozalia Mazur, rzecznik Funduszy Europejskich w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego.

Koncentrujemy się na przyszłości

Od początku roku pełni Pani funkcję rzecznika Funduszy Europejskich w województwie podkarpackim. Zna Pani problemy beneficjentów?

Przez długi czas pracowałam w Urzędzie Marszałkowskim przy ocenie wniosków o dofinansowanie. Znam problemy beneficjentów, które zgłaszali podczas pisania wniosków i potem w trakcie odwołań, gdy nie uzyskali dofinansowania. Z praktyki znam też pracę urzędników, którzy zaangażowani są przy przygotowywaniu naborów i ocenie złożonych wniosków. Zwykle w konkursach jest mniej pieniędzy, niż wynosi wartość złożonych projektów. Rywalizacja jest więc duża i wysoki jest też poziom emocji.

Kto i kiedy zgłaszał najwięcej uwag?

Głównie przedsiębiorcy po otrzymaniu decyzji o nieprzyznaniu dofinansowania. Wtedy wnioskodawca ma 7 dni na złożenie odwołania. Wielu nie zgadza się z negatywną oceną i szuka sposobów na napisanie skutecznego odwołania. Część

sporów musi rozstrzygać sąd. Ci, którzy otrzymali dofinansowanie, mniej skarżą się na procedury. Pewnie od samego początku skoncentrowani są na dobrej realizacji projektu.

Czyli do rzecznika można przyjść i się wyżalić...

Można tak to ująć. Formalnie rzecznik jest odpowiedzialny za rozpatrywanie zgłoszeń dotyczących realizacji RPO WP, w tym o charakterze skarg i wniosków. Mam tu na myśli skargi na przewlekłość i nieterminowość postępowań oraz procedur, brak stosownych informacji i ich niejasność, złą organizację procedur, takich jak nabór projektów, ocena wniosków o płatność, kontrola itp., a także skargi na nadmierne i nieuzasadnione wymagania czy niewłaściwą obsługę.

Czy doraźne interwencje po stwierdzeniu nieprawidłowości to jedyne zadanie rzecznika?

Nie, to jeden z elementów, które pomagają w osiągnięciu głównego celu, jakim jest wypracowanie optymalnych roz-

PROPOZYCJE USPRAWNIEŃ, KTÓRE WYPRACUJEMY WSPÓLNIE Z BENEFICJENTAMI I URZĘDAMI, Z PEWNOŚCIĄ PRZYDADZĄ SIĘ PRZY PLANOWANIU NASTĘPNEJ PERSPEKTYWY

wiązań przy realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Moją rolą jest troska o interesy wszystkich uczestników procesów związanych z realizacją RPO w taki sposób, aby ich spostrzeżenia, doświadczenia i uwagi dotyczące wdrażania programu docierały do instytucji odpowiedzialnych za jego zarządzanie. Liczę więc na konstruktywne wnioski obejmujące postulaty zmian i ulepszeń w realizacji programu. Na pewno je uwzględnię.

Bieżąca perspektywa weszła w kluczową fazę wdrażania. Czy nie za późno, żeby coś poprawić?

Byłoby lepiej, gdyby rzecznicy działali od początku tej perspektywy. Postaram się, by zgłaszane przeze mnie pilne sprawy były rozwiązywane na bieżąco. Już teraz koncentrujemy się na przyszłości. Propozycje usprawnień, które wypracujemy wspólnie z beneficjentami i urzędami, z pewnością przydadzą się przy planowaniu następnej perspektywy. Liczymy na to, że nasze wnioski zostaną uwzględnione zarówno na poziomie krajowym, jak i wspólnotowym. Celem jest prostsze korzystanie z funduszy w ramach programów operacyjnych.

Skąd wziąć się pomysł na powołanie rzecznika?

Od pewnego czasu dyskutowaliśmy o sposobach szybkiego i mniej sformalizowanego dotarcia z problemami i postulatami do instytucji zarządzających Funduszami Europejskimi. Taką potrzebę zgłaszali głównie beneficjenci. Formalnie tę funkcję wprowadziła nowelizacja tzw. ustawy wdrożeniowej z 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2017 r., poz. 1460, z późn. zm.). Zgodnie z nowelą rzecznika obligatoryjnie powołują instytucje zarządzające, a fakultatywnie inne instytucje systemu realizacji programów operacyjnych. W Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju działa rzecznik programów krajowych, we wszystkich województwach są powołani rzecznicy poszczególnych RPO.

Czy rzecznicy z całej Polski wymieniają się doświadczeniami? Wypracowują wspólne sposoby działania?

Oczywiście. Na bieżąco rozmawiamy ze sobą i każdy z rzeczników dzieli się swoimi spostrzeżeniami czy problema-

mi. W tym roku na początku marca odbyło się w Warszawie pierwsze spotkanie rzeczników Funduszy Europejskich z całej Polski, które posłużyło wymianie doświadczeń oraz próbie wypracowania jednolitych standardów pracy. Powstała inicjatywa, aby takie spotkania odbywały się częściej.

W jaki sposób można zgłaszać skargi czy propozycje usprawnień?

Pisemnie – pocztą tradycyjną lub mailową. Można też zgłosić je osobiście. Zapraszam do mojego biura w Urzędzie Marszałkowskim przy al. Łukasza Ciepłińskiego 4 w Rzeszowie, pokój 101. Najlepiej po uprzednim umówieniu.

Jak chce Pani przekonać beneficjentów do dzielenia się nie tylko uwagami, lecz także propozycjami zmian?

Beneficjenci muszą jak najszybciej się dowiedzieć, że rzecznik pracuje i zaprasza do rozmowy. Służą temu informacje, które ukazują się w mediach. Cały czas myślę o nowych sposobach dotarcia do wszystkich, którzy korzystają z funduszy. Chciałabym, żeby przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe czy instytucje publiczne uświadomiły sobie, że dzielenie się uwagami lub problemami przyczyni się do tego, że korzystanie z dotacji będzie łatwiejsze, a co za tym idzie, możliwa będzie realizacja ciekawych pomysłów, które dotychczas napotykały na różnego rodzaju bariery. W efekcie przyniesie to korzyści wszystkim stronom oraz przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego województwa podkarpackiego, jak również całego kraju.

Rozmawiał Andrzej Szoszkiewicz

Jak dotrzeć do rzecznika RPO?

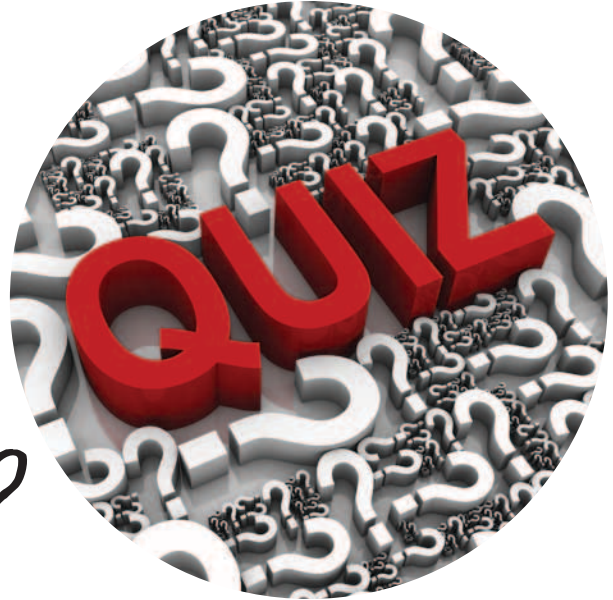
Zgłoszenie należy kierować w następujący sposób:

- ▶ pisemnie z dopiskiem: „Zgłoszenie do rzecznika Funduszy Europejskich”
 - wysyłając list pocztą na adres:
Rzecznik Funduszy Europejskich
Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego
al. Ł. Ciepłińskiego 4
35-010 Rzeszów
 - doręczając list osobiście do Kancelarii
Ogólnej Urzędu Marszałkowskiego,
czynnego od poniedziałku do piątku
w godzinach 7:30-15:30
(al. Ł. Ciepłińskiego 4, Rzeszów)
 - elektronicznie na adres e-mail
rzecznikrpo@podkarpackie.pl, wpisując
w temat wiadomości: „Zgłoszenie do
rzecznika Funduszy Europejskich”.

- ▶ Można też umówić się na rozmowę, dzwoniąc na numer telefonu: **17 773 60 28**.

Co wiesz na temat Funduszy Europejskich?

Sprawdź swoją wiedzę i rozwiąż nasz quiz. Podpowiedzi szukaj w artykułach, które znajdziesz w tym wydaniu biuletynu „Zobacz zmiany”.

1. **Od czego zależy wybór procedury, w jakiej przeprowadzisz zamówienie?**
 - a) rodzaju podmiotu, jakim jesteś
 - b) szacowanej wartości zamówienia
 - c) obydwie odpowiedzi powyżej są prawidłowe
2. **W ramach RPO WP 2014-2020 na inwestycje szpitalne zarezerwowano:**
 - a) ponad 320 mld zł
 - b) 320 mln zł
 - c) ponad 3 mld euro
3. **Kto może korzystać z preferencyjnych pożyczek udzielanych przez pośredników finansowych wybranych przez BGK?**
 - a) wszyscy przedsiębiorcy
 - b) mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwa
 - c) tylko duże przedsiębiorstwa
4. **Z jakiego działania RPO WP pochodzą środki na tworzenie i doposażenie istniejących wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego?**
 - a) 7.6 Programy profilaktyczne i zdrowotne w regionie
 - b) 8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych
 - c) 8.7 Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
5. **Od kiedy prowadzony będzie pilotażowy program Wspólny Plan Działania?**
 - a) od kwietnia 2018 r.
 - b) od maja 2018 r.
 - c) od stycznia 2018 r.
6. **Ile dni ma wnioskodawca na złożenie odwołania po otrzymaniu decyzji o nieprzyznaniu dofinansowania?**
 - a) 14 dni
 - b) 7 dni
 - c) 5 dni
7. **Kiedy odbędzie się wydarzenie „Wystartuj z nami – Czas na Fundusze Europejskie”?**
 - a) 26 kwietnia
 - b) 2 maja
 - c) 18 kwietnia
8. **Kto rozpatruje zgłoszenia dotyczące realizacji RPO WP?**
 - a) Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
 - b) Komisja Europejska
 - c) rzecznik Funduszy Europejskich w UMWP
9. **Co oznacza skrót PSIM?**
 - a) Polska Służba Informacji Medycznej
 - b) Podkarpacki System Informacji Medycznej
 - c) Podkarpacki System Informatyzacji Medycznej
10. **Ile naborów w ramach RPO WP zaplanowano na drugi kwartał tego roku?**
 - a) 9
 - b) 10
 - c) 11

Źródło: 1c, 2b, 3b, 4b, 5a, 6b, 7a, 8c, 9b, 10a

Harmonogram naboru wniosków o dofinansowanie w II kwartale 2018 r. w ramach RPO WP 2014-2020 (tryb konkursowy)

TERMIN NABORU	DZIAŁANIE LUB PODDZIAŁANIE	TYP PROJEKTU	INSTYTUCJA OGŁASZAJĄCA KONKURS
kwiecień	4.5 Różnorodność biologiczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie ochrony in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), a także ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich i ekoparkach z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu 2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych) 3. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo oraz promowanie form ochrony przyrody – jako element projektów dotyczących w podstawowym zakresie ochrony różnorodności biologicznej 4. Opracowanie planów ochrony oraz inwentaryzacji przyrodniczych i audytu krajobrazowego 5. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych) 	Zarząd Województwa Podkarpackiego
kwiecień	5.2 Infrastruktura terminali przeladunkowych	Projekty dotyczące infrastruktury terminali przeladunkowych nienależących do sieci TEN-T	Zarząd Województwa Podkarpackiego
kwiecień	9.4 Poprawa jakości kształcenia zawodowego	Dostosowanie form, metod i warunków prowadzenia kształcenia i szkolenia zawodowego do wymagań gospodarki i rynku pracy, a także zwiększenie zaangażowania instytucji z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących proces kształcenia i szkolenia zawodowego	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
maj	8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych	Wdrożenie działań zapewniających dostęp do usług zdrowotnych oraz podnoszenie umiejętności kobiet będących w ciąży, jak również młodych matek (w tym matek samotnych) i rodziców, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w zakresie radzenia sobie z opieką nad małym dzieckiem (np. rozszerzenie zakresu działania szkół rodzenia i skupienie się również na kwestiach związanych z opieką nad małym dzieckiem, kampanie informacyjne połączone z warsztatami, grupy wsparcia, grupy samopomocowe)	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
maj	8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych	Zapewnienie dostępu do opieki nad osobami starszymi i niesamodzielnymi (w tym instytucjonalnej, jeśli jest to uwarunkowane stanem zdrowia), w tym np. świadczeń geriatrycznych, ambulatoryjnych i stacjonarnych placówek geriatrycznych, rozwój opieki długoterminowej	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
czerwiec	1.2 Badania przemysłowe, prace rozwojowe oraz ich wdrożenia	Infrastruktura B+R	Zarząd Województwa Podkarpackiego
czerwiec	1.4.1 Dotacje bezpośrednie	Technologie informacyjno-komunikacyjne – TIK	Zarząd Województwa Podkarpackiego
czerwiec	4.3.2 Zaopatrzenie w wodę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie sieci wodociągowych, ujęć, stacji uzdatniania wody 2. Zakup urządzeń i aparatury pomiarowej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej 	Zarząd Województwa Podkarpackiego
czerwiec	6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont, w celu przywrócenia i/lub nadania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych: obiektów publicznych, budynków użyteczności publicznej, zdegradowanych budynków/obiektów wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, obszaru przestrzeni publicznej 2. Roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych znajdujących się w rejestrze zabytków, obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej – wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem – tylko jako element 1 typu projektu 3. Roboty budowlane dotyczące części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z otoczeniem funkcjonalnie związanym z budynkiem mieszkalnym i niezbędnym do poprawy jakości życia mieszkańców – jako element szerszego projektu 	Zarząd Województwa Podkarpackiego

Dokąd po informacje

LOKALNE PUNKTY INFORMACYJNE FUNDUSZY EUROPEJSKICH

ul. Kościuszki 7
39-300 **MIELEC**
tel.: 798 771 414, 798 771 650
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

ul. M. Dąbrowskiej 15
39-400 **TARNOBRZEG**
tel.: 15 823 61 46, 798 771 220
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

GŁÓWNY PUNKT INFORMACYJNY
FUNDUSZY EUROPEJSKICH

al. Ł. Ciepłińskiego • 435-010 **RZESZÓW**
godziny pracy: pn. 7:30-18:00 • wt. – pt. 7:30-15:30
tel.: 17 747 64 15, 17 747 64 82 • faks: 17 747 64 83
e-mail: zapytaj@podkarpackie.pl

ul. Staszica 20
38-400 **KROSNO**
tel.: 798 771 192, 798 771 620
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

Rynek 18
38-500 **SANOK**
tel.: 798 771 215, 798 771 640
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

ul. Kościuszki 2
37-700 **PRZEMYŚL**
tel.: 16 678 56 32, 798 771 080
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

Strona internetowa RPO WP 2014-2020
www.rpo.podkarpackie.pl

Obserwuj nas również na Facebooku
www.facebook.com/zmieniamypodkarpackiezrpo